

Ο Ρόλος της Διεθνούς Τράπεζας στην Προστασία του Βιο- Περιβάλλοντος

Τζούλια Πανουργιά-Κλώνη

Οικονομολόγος και Σύμβουλος Περιβάλλοντος
Διεθνής Τράπεζα

Εισαγωγή

Μέσα στα επόμενα 20 χρόνια προβλέπεται, ότι θα επενδυθούν σε όλο τον κόσμο ποσά που ανέρχονται σε τρισεκατομμύρια δολάρια. Τα ποσά αυτά θα απορροφηθούν από αγαθά, που ποικίλουν από δρόμους, γεννήτριες, και ηλεκ-τρονικούς υπολογιστές, έως μόρφωση και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμι-κού. Όπως έχει συμβεί και στο παρελθόν, το ποσό, η σύσταση και η αποτελε-σματικότητα αυτών των επενδύσεων, θα έχουν πολύ μεγάλη επίδραση στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων κατά τον 21ο αιώνα. Εάν λοιπόν επιθυμούμε, να κληροδοτήσουμε δυνατότητες για αξιοπεπλή, τουλάχιστον, διαβίωση στις μελ-λοντικές γενεές, θα πρέπει κατά την διαδικασία λήψεως των επενδυτικών αποφάσεων να λαμβάνουμε υπ' όψιν το σύνολο των επιδράσεων κάθε επέν-δυσης, συμπεριλαμβανομένων και των επιπτώσεων επί του βιο-περιβάλ-λοντος.1

Η διάρθρωση και συμπεριφορά της διεθνούς κεφαλαιαγοράς έχουν επιπτώσεις στην διαθεσιμότητα του κεφαλαίου, στην επενδυτική διαδικασία γενικά και στην διαδικασία λήψεως αποφάσεων από τα διευθυντικά στελέχη (managers), τα οποίοι αναζητούν κεφάλαια, προβάλλοντας τα επιτεύγματα και τις δυνατότητες των επιχειρήσεών τους. Οι κεφαλαιαγορές αποτελούν καθοριστικό παράγοντα της επενδυτικής στρατηγικής των επιχειρήσεων και της διαθεσιμότητας κεφαλαίων και, επομένως, αποτελούν ένα κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη και τη διατήρηση της φυσικής μας κληρονομιάς.

Η Διεθνής Τράπεζα διαθέτει περίπου 20 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο για την ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών, επηρεάζοντας με αυτόν τον τρόπο τη διεθνή κίνηση κεφαλαίων και, κατ' επέκταση, τη συμπεριφορά του επιχειρηματικού κόσμου. Αξίζει λοιπόν να γνωρίσουμε το ρόλο της Διεθνούς Τράπεζας και, ειδικότερα, τις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει, για την προστασία του περιβάλλοντος, ανταποκρινόμενη στην αυξανόμενη συνει-δητοποίηση του κοινού, για την ανάγκη λήψης αποτελεσματικών μέτρων στον τομέα αυτό.

Περιβαλλοντικές Δραστηριότητες της Διεθνούς Τράπεζας

Χρησιμοποιούμε τον όρο "Διεθνής Τράπεζα", αναφερόμενοι σε μια ομάδα αναπτυξιακών οργανισμών, στις οποίες μέλη είναι σχεδόν όλες οι χώρες του κόσμου: ο τελευταίος αριθμός είναι 174 χώρες. Οι χώρες-μέλη συμμετέχουν στα κεφάλαια των οργανισμών αυτών, τα οποία διατίθενται για την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών-μελών. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν οι εξής οργανισμοί:

- *Διεθνής Τράπεζα Ανάπτυξης και Ανασυγκρότησης (ΔΤΑΑ-IBRD)*, η οποία παρέχει δάνεια και τεχνική βοήθεια, στις χώρες-μέλη με ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα κάτω των 3500 χιλιάδων δολαρίων.
- *Διεθνής Υπηρεσία Ανάπτυξης (ΔΥΑ-IDA)*, η οποία χρηματοδοτεί έργα στις πολύ φτωχές χώρες, που έχουν ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα κάτω των 1000 δολαρίων το χρόνο.
- *Διεθνής Χρηματοδοτική Εταιρεία (ΔΧΕ-IFC)*, η οποία παρέχει δάνεια και τεχνική βοήθεια απ' ευθείας στον ιδιωτικό τομέα των λιγότερο ανεπτυγ-μένων χωρών-μελών.
- *Πολυεθνική Υπηρεσία Εγγύησης Επενδύσεων (ΠΥΕΕ-MIGA)* που παρέχει εγγυήσεις για μη οικονομικούς (πολιτικούς) κινδύνους, τεχνική βοήθεια και άλλα κίνητρα, για τη διακίνηση κεφαλαίου προς τις λιγότερο ανεπτυγ-μένες χώρες.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινίσουμε, ότι η Ελλάς δεν δικαιούται δανειοδότηση ή τεχνική βοήθεια από τους δύο πρώτους οργανισμούς, γιατί το κατά κεφαλήν εισόδημά της είναι σχετικά υψηλό. Ο ιδιωτικός τομέας όμως μπορεί να απευθυνθεί στους τελευταίους δυο οργανισμούς. Επιχειρηματίες με την αρωγή των κρατικών υπηρεσιών - ή και ανεξάρτητα - έχουν τη δυνατό-τητα να απευθύνονται στη Διεθνή Χρηματοδοτική Εταιρεία, κυρίως για τεχνική βοήθεια επί πληρωμή. Όσοι Έλληνες επιχειρηματίες θέλουν να επεν-δύσουν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, μπορούν να απευθυνθούν στην Πολυεθνική Υπηρεσία Εγγύησης Επενδύσεων, για εξασφάλιση έναντι μη εμπορικών, δηλαδή πολιτικών κινδύνων. Επιπλέον Έλληνες προμηθευτές ορισμένων προϊόντων και ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες μπορούν να λάβουν μέρος σε διαγωνισμούς, για την ανάληψη έργων που χρηματοδοτεί η Διεθνής Τράπεζα.

Η Διεθνής Τράπεζα εκδηλώσε, για πρώτη φορά, ενδιαφέρον για θέματα περιβάλλοντος το 1969, με το διορισμό ενός συμβούλου ειδικού σε αυτά. Στην ουσία όμως βλέπουμε, ότι σοβαρή προσπάθεια, για την πρόληψη και αντιμετώ-πιση επιπτώσεων στο περιβάλλον, από έργα χρηματοδοτούμενα από την Διεθνή Τράπεζα, άρχισε μόλις την περασμένη δεκαετία. Στις αρχές του '80 η Διεθνής Υπηρεσία Ανάπτυξης αποφάσισε ότι για να χρηματοδοτήσει ένα έργο, θα πρέπει να έχει γίνει προηγουμένως ανάλυση και αξιολόγηση τυχόν επιβλαβών επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος, χωρίς να καθορίζεται ακριβώς τί περιλαμβάνει η έννοια του περιβάλλοντος. Σύμφωνα η αρχή αυτή έγινε δεκτή και από τους άλλους τρεις οργανισμούς του συγκροτήματος της Διεθνούς Τράπεζας.

Σήμερα, οι δραστηριότητες της Διεθνούς Τράπεζας, για την προστασία του περιβάλλοντος συνοψίζονται σε πέντε κατηγορίες:2

διάλογος για τον καθορισμό περιβαλλοντικής πολιτικής,

- χρηματοδότηση,
- τεχνική βοήθεια,
- έρευνα και
- συντονισμός βοήθειας.

Οι δραστηριότητες αυτές αποβλέπουν σε τέσσερις στόχους:

- Συμπαράσταση και βοήθεια προς τις χώρες-μέλη, για τον καθορισμό προτεραιοτήτων, δημιουργία θεσμικής υποδομής και εφαρμογή σωστής διαχείρισης του βιο-περιβάλλοντος ή της φυσικής κληρονομιάς.
- Αποφυγή και αντιμετώπιση δυσμενών επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος από έργα χρηματοδοτούμενα από τη Διεθνή Τράπεζα.
- Συμπαράσταση και βοήθεια προς τις χώρες μέλη, για την εξισορρόπηση μεταξύ δυο βασικών επιδιώξεων: τη μείωση της ένδειας και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων που ξεπερνούν τα όρια μιας χώρας, μέσω της συμμετοχής στην Παγκόσμια Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΠΥΠ-GEF).

Βοήθεια για την Περιβαλλοντική Διαχείριση

Σαν το κυριώτερο μέσο για τη συμπαράσταση στη διαχείριση του περιβάλλοντος, εξελίσσονται τα Εθνικά Σχέδια Περιβαλλοντικής Δράσης (ΕΣΠΔ- NEAPs), τα οποία εκπονούνται από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Ειδικό της Διεθνούς Τράπεζας βοηθούν τις χώρες-μέλη στην εκπό-νηση των σχεδίων αυτών, που αποσκοπούν στον καθορισμό των περιβαλλοντι-κών προτεραιοτήτων της χώρας και στον προσδιορισμό σχεδίου δράσεως. Τα σχέδια αυτά - ως τώρα έχουν εκπονηθεί περίπου 20 - διευκολύνουν στην επιλογή και στο σωστό σχεδιασμό έργων που χρηματοδοτεί η Διεθνής Τράπεζα και άλλοι αναπτυξιακοί οργανισμοί. Όπως είναι ευνόητο, κάθε σχέδιο περιβαλλοντικής δράσης προσαρμόζεται στις ιδιομορφίες της χώρας. Εν τούτοις υπάρχουν ορισμένες κοινές επιδιώξεις όπως:

- πρόωθηση περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
- ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών θεμάτων,
- δημιουργία εθνικού δυναμικού και ανάπτυξη του ανθρώπινου παράγοντα για τη σωστή διαχείριση του περιβάλλοντος,
- καθιέρωση συστημάτων περιβαλλοντικής εποπτείας και πληροφοριών,
- διαχείριση των βασικών φυσικών πόρων, όπως το έδαφος, το νερό, τα δάση, η αλιεία και η ενέργεια.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο αριθμός των δανείων της Διεθνούς Τράπεζας απευθείας προς χώρες μέλη, για την διαχείριση του περιβάλλοντος αυξάνεται διαρκώς. Κατά το οικονομικό έτος 1992 η Διεθνής Τράπεζα χρηματοδότησε, με το ποσό του 1.2 δισεκατομμυρίου δολαρίων, 19 έργα με κύρια επιδίωξη την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ άλλα 43 έργα περιέχουν σημαντικές περι-βαλλοντικές παραμέτρους.

Περιβαλλοντική Αξιολόγηση Έργων που Χρηματοδοτούνται από τη

Διεθνή Τράπεζα

Ενα άλλο μέσο για την αποφυγή επιβλαβών επιπτώσεων στο περιβάλλον, είναι η σωστή αξιολόγηση των επιπτώσεων μελλοντικών έργων. Με την περιβαλλοντική αξιολόγηση των έργων, προσδιορίζονται οι τρόποι με τους οποίους μειώνονται ή αντιμετωπίζονται τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις στο περι-βάλλον.

Τα τελευταία χρόνια, υπό την πίεση της διεθνούς κοινής γνώμης, η Τράπεζα, με μια καινούργια απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, απαιτεί την ταξινόμηση των επενδυτικών έργων σε τρεις κατηγορίες, βάσει των πιθανών επιπτώσεών τους στο περιβάλλον: για τα έργα που κατατάσσονται στην *πρώτη* κατηγορία (όπως φράγματα, βιομηχανικές περιοχές, μεγάλα αρδευτικά έργα) απαιτείται λεπτομερής περιβαλλοντική αξιολόγηση, ως προϋπόθεση για την έγκριση των σχετικών κονδυλίων. Για έργα της *δεύτερης* κατηγορίας (όπως μικρές αγροτοβιομηχανίες, ηλεκτροδότηση αγροτικών περιοχών) απαιτείται μόνο περιβαλλοντική ανάλυση. Για έργα της *τρίτης* κατηγορίας (όπως εκπαιδευτικά, υγείας και διατροφής) δεν απαιτείται καν ανάλυση.

Μείωση της Ενδειας και Προστασία του Περιβάλλοντος

Η Διεθνής Τράπεζα αναγνωρίζει επίσημα (συγκεκριμένα στη τελευταία έκθεση, World Development Report 1992), ότι η ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος είναι αλληλένδετες επιδιώξεις, αφού δεν νοείται οικονομική ανάπτυξη χωρίς ταυτόχρονη προστασία του περιβάλλοντος και το αντίστροφο. Η αποτελεσματικότητα της Διεθνούς Τράπεζας, ως αναπτυξιακού οργανισμού, θα κριθεί από την ικανότητά της να καταπολεμήσει την οικονομική εξαθλί-ωση, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον.

Πρόσφατα, η Διεθνής Τράπεζα αποφάσισε να αναλάβει συστηματικά, την αξιολόγηση του επιπέδου φτώχειας των διαφόρων χωρών-μελών. Η αξιολό-γηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση, για τη συνεργασία της Διεθνούς Τράπεζας με τοπικούς παράγοντες στην εξεύρεση τρόπων μείωσης της φτώχειας, διασφαλίζοντας συγχρόνως τη διατήρηση του βιο-περιβάλλοντος.

Αντιμετώπιση των Παγκόσμιων Περιβαλλοντικών Προβλημάτων

Μια άλλη δραστηριότητα της Διεθνούς Τράπεζας σε συνεργασία με άλλες διεθνείς οργανώσεις στοχεύει στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων που αφορούν το σύνολο των χωρών, όπως τα διεθνή ύδατα, η βιοποικιλότητα και οι κλιματικές αλλαγές. Το 1990 ιδρύθηκε ο *Παγκόσμιος Φορέας Περιβάλλοντος*, ως ένα τριετές πρόγραμμα-πilotός ύψους 1.2 δισεκατομμυρίων δολλαρίων, με σκοπό την αξιολόγηση μεθόδων και προγραμμάτων για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται με τη συνεργασία Διεθνούς Τράπεζας, του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP).

Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί, ότι μετά από τη διεθνή διάσκεψη για το Περιβάλλον, που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο της Βραζιλίας, τον Ιούνιο του '92, αποφασίστηκε η χρησιμοποίηση του φορέα αυτού, ως ενδιάμεσου μηχανισμού, για τη χρηματοδότηση των δύο διεθνών συνθηκών, για τη Βιοποικιλότητα και τις Κλιματικές Αλλαγές (Biodiversity - Climate Change). Ανάμενεται λοιπόν, ότι η Διεθνής Τράπεζα, μέσω του φορέα αυτού, θα ενισχύσει το ρόλο της στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Μελλοντικές Κατευθύνσεις

Όσον αφορά το μέλλον, θα μπορούσε να προβλέψει κανείς τρεις πρόσθετες δραστηριότητες:

- *Πρώτον*, συμβολή, με τη συνεργασία άλλων διεθνών οργανισμών, στη βελτίωση των περιβαλλοντικών δεικτών, για την καλύτερη εποπτεία και πληροφόρηση σχετικά με τις περιβαλλοντικές αλλαγές.
- *Δεύτερον*, συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς στην κατάστρωση σχεδίου εφαρμογής των αποφάσεων, που ελήφθησαν στη Διεθνή Διάσκεψη για το Περιβάλλον και περιλαμβάνονται στη γνωστή Agenda '21, δηλαδή το σχέδιο επιδιώξεων του 21ου αιώνα για την προστασία της φυσικής κληρονομιάς.
- *Τρίτον*, και ίσως πιο σημαντικό, είναι η επεκτεινόμενη έρευνα στο χώρο της οικονομικής θεωρίας και η προσπάθεια ανάπτυξης μεθοδολογίας για σωστή αξιολόγηση του περιβαλλοντικού και επιχειρηματικού κέρδους, βάσει των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και διαμόρφωση της κρατικής οικονομικής πολιτικής, βασισμένης σε σωστή διαχείριση και διάσωση του βιο-περιβάλλοντος.

Δυνατότητες για Επιχειρηματική Πρωτοβουλία

Οι περιβαλλοντικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες της Διεθνούς Τράπεζας, όσο και εάν επεκταθούν, θα έχουν περιορισμένη συμβολή στην διατήρηση του βιο-περιβάλλοντος. Χρειάζονται πολύ περισσότερες πρωτο-βουλίες από διάφορους παράγοντες, κυρίως από τον επιχειρηματικό κόσμο. Χρειάζεται βασική αλλαγή στην έννοια του κόστους, του κέρδους και της ωφέλειας από την επιχειρηματική δραστηριότητα και την καθαρότερη παραγωγή.

Με τα σημερινά δεδομένα, ως κόστος υπολογίζονται μόνον τα έξοδα, όπως διαμορφώνονται από το μηχανισμό της αγοράς. Η καταστροφή του φυσικού βιο-περιβάλλοντος δεν συνυπολογίζεται στο κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στα κέρδη και οφέλη δεν συμπεριλαμβάνονται ενέργειες αποφυγής δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η Διεθνής Τράπεζα ήδη ασχολείται με τη διαμόρφωση μεθοδολογίας, για την 'πλήρη' κοστολόγηση της παραγωγικής διαδικασίας.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ σε μία πρωτοβουλία μέρους του επιχειρηματικού κόσμου, εν όψει της Διεθνούς Σύσκεψης για το περιβάλλον, στη Βραζιλία. Εδώ και δυο χρόνια, περίπου 50 επιχειρηματίες διεθνούς εμβέ-λειας, δημιούργησαν το *Επιχειρησιακό Συμβούλιο για την Ανάπτυξη και Προ-στασία του Περιβάλλοντος*. Σύμφωνα με ανακοίνωση του Συμβουλίου αυτού:

"Το ενδιαφέρον του επιχειρηματικού κόσμου για τα περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά θέματα και η κατανόησή τους αυξάνουν ραγδαίως. Αλλά το ενδιαφέρον δεν συνεπάγεται αυτόματα και ανάληψη πρωτο-βουλίας. Το κρίσιμο στοιχείο είναι η ποιότητα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων από τις επιχειρήσεις".

Το κύριο ερώτημα είναι, πώς μπορεί η δύναμη των τοπικών και διεθνών εταιρειών να χρησιμοποιηθεί πιο αποτελεσματικά, για τη διαφύλαξη των φυσι-κών πόρων. Οι επόμενες κοινές προϋποθέσεις υπάρχουν σε τρία επίπεδα επιχειρηματικής δραστηριότητας:

- παραδοχή επιχειρηματικής ευθύνης στο προσωπικό επίπεδο - εφαρμογή κανονισμών (compliance),
- αναγνώριση και ανάληψη ευκαιριών που εμφανίζονται στην αγορά - ευκαιρία (opportunity),
- διάλογος με την πολιτική ηγεσία και τους διεθνείς οργανισμούς ως μέσο βελτίωσης των βασικών δυνατοτήτων - δυνατότητα και υπευθυνότητα (possibility και responsibility)³.

Εφαρμογή των κανονισμών

Τα περισσότερα προβλήματα συγκεντρώνονται σε τρεις περιοχές:

- ρύπανση νερού, αέρα και εδάφους,
- αναποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων,
- ατυχήματα που μπορεί να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Οι εταιρίες θα μπορέσουν πιο εύκολα να ενημερώσουν το κοινό για τις δραστηριότητες τους, εάν επικαλεσθούν ικανοποιητική εφαρμογή των κανονισμών. Επιτυχή παραδείγματα υπάρχουν. Εκείνο που λείπει είναι συνειδητο-ποιημένη προσπάθεια των επιχειρηματιών, βασιζόμενη σε δική τους πρωτο-βουλία.

Ευκαιρία

Όσον αφορά τις ευκαιρίες ισχύει το γνωστό: *η πρόβλεψη και η πρόληψη έχουν πολύ μικρότερο κόστος από την διόρθωση προβλημάτων, που ήδη υπάρχουν*. Πολλές ευκαιρίες προβάλλονται στον ευέλικτο επιχειρηματία ώστε να:

- εξοικονομήσει χρήματα,
- αυξήσει το εισόδημά του,
- δημιουργήσει καθαρότερες και φθηνότερες τεχνολογίες και προϊόντα,
- εισέλθει νωρίς σε καινούριες αγορές,
- αποκτήσει ανταγωνιστικό προβάδισμα και
- σώσει τον πλανήτη μας.

Επιχειρηματικές πρακτικές, φιλικές προς το περιβάλλον, δεν απαιτούν μόνο αποδοτικότητα και εκσυγχρονισμό από τους επιχειρηματίες, αλλά προ-σφέρουν, επίσης, ευκαιρίες για αποδοτικότητα και εκσυγχρονισμό. Η έκταση και η ταχύτητα με την οποία χρησιμοποιούνται οι ευκαιρίες που προσφέρει η αγορά εξαρτώνται από την αποδοτικότητα και δημιουργικότητα των επιχειρηματιών.

Πρόκειται για κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη της επιχειρηματικής κοινωνίας, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες κέρδους. Σύμφωνα με τον κ. Schmidheiny, έναν επιτυχημένο Ελβετό επιχειρηματία και πρόεδρο του επιχειρηματικού Συμβουλίου για Ανάπτυξη και Προστασία του Περιβάλλοντος:4

Υπάρχουν αυξανόμενες αποδείξεις, ότι αρχίζουμε να φθάνουμε στα όρια των παραδοσιακών τρόπων ανάπτυξης, σχετικά με τη διάθεση απορριμάτων, την παραγωγική και καταναλωτική διαδικασία... Ο αυξανόμενος όγκος απορριμάτων, ειδικότερα οι τοξικές ουσίες, καθιστούν αναγκαία την ελαχιστοποίηση του όγκου των παραγόμενων απορριμάτων, την ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίησή τους, όπου είναι δυνατόν και τελικά, ως έσχατο μέσο, τις ασφαλείς μεθόδους διάθεσής τους. Ο,τι εθωρείτο απόρριμμα στο παρελθόν, θα πρέπει να εξοικονομείται σαν πρώτη ύλη αύριο...

Πριν τελειώσω θα ήθελα να αναφερθώ σε δυο σημεία:

Πρώτον: Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα στις Ηνωμένες Πολιτείες εταιρειών, που εισήγαγαν προγράμματα για τη μείωση των απορριμμάτων και επέτυχαν σημαντικά οφέλη, ακόμη και με τον παραδοσιακό τρόπο υπολογισμού του κέρδους (δηλαδή μείωσαν τα έξοδά τους). Παραδείγματος χάριν: "...Η εταιρεία 3M ξεκίνησε το 1975 ένα μεγαλεπίβολο πρόγραμμα, για την αποφυγή ρύπανσης και τη μείωση του κόστους σχετικά με τον έλεγχο των εκροών ρυπαντών (end-of-the-ripe). Η εταιρεία ενθάρρυνε τους εργαζόμενούς της να προτείνουν ιδέες για ανασχεδιασμό των προϊόντων, της παραγωγικής διαδικασίας και του παραγωγικού εξοπλισμού και την εξοικονόμηση πρώτων υλών. Από το 1975 μέχρι το 1990, η 3M υπολογίζει, ότι το πρόγραμμα αυτό εξοικονόμησε για την εταιρεία 537 εκατομμύρια δολάρια, με το να μειώσει δραματικά όλες τις μορφές απορριμάτων και να μειώσει έτσι τα έξοδα διάθεσης των απορριμάτων."5 Επιπλέον, διαδοχικές απογραφές 29 εταιρειών στις ΗΠΑ, το 1985 και 1990 από την INFORM, για λογαριασμό της Υπηρεσίας Προστασίας Περιβάλλοντος των ΗΠΑ, παρέχουν διάφορα παρα-δείγματα εταιριών, που κατόρθωσαν μέσα σε πέντε χρόνια, να μειώσουν σημα-ντικά το χρηματικό κόστος και να αυξήσουν την παραγωγικότητα των δρα-στηριοτήτων αυτών, με το να εφαρμόσουν μεθόδους φιλικές προς το βιο-περιβάλλον.

Δεύτερον: Υπάρχει πρόταση του Επιχειρησιακού Συμβουλίου για Ανάπτυξη και Προστασία και του Διεθνούς Ινστιτούτου για Ανάπτυξη και Προστασία του Περιβάλλοντος, που αφορά ένα "Πλαίσιο Αναφοράς των Επιχειρήσεων για Ανάπτυξη και Προστασία του Περιβάλλοντος." Από ένα ανεπίσημο σχέδιο, που προετοιμάστηκε για το διεθνές συνέδριο στο Ρίο της Βραζιλίας και έχει ημερομηνία 6 Απριλίου 1991 είναι χρήσιμη μία σύντομη ανασκόπηση.

Επιδίωξη αυτής της πρότασης είναι η παροχή ενός πλαισίου αναφοράς των επιχειρήσεων, το οποίο θα προσφέρει τις πληροφορίες που χρειάζονται οι επιχειρηματίες, οι επενδυτές, οι κυβερνήσεις και άλλοι ενδιαφερόμενοι, για να παρακολουθήσουν την πρόοδο εφαρμογής αναπτυξιακής πολιτικής και στρα-τηγικής φιλικής προς το περιβάλλον. Παρέχει ένα εργαλείο, που βοηθά τους επιχειρηματίες να αντιλαμβάνονται τις αλλαγές των θεσμών και της συμπερι-φοράς και να συνειδητοποιούν τις δυνατότητες που τους δίνονται για αποτε-λεσματική δράση.

Η πρόταση ζητά από κάθε εταιρεία:

- να αξιολογήσει τη δική της θέση και στρατηγική,
- να αναπτύξει την κατάλληλη επιχειρηματική αντίληψη και να υποστηρίξει την καινούρια στρατηγική,
- να δημιουργήσει τα κατάλληλα σταθμά μέτρησης της απόδοσης και
- να εκδώσει αξιόπιστες αναφορές σχετικά με τις επιτυχίες της.

Το αξιολογούμενο της πρότασης αυτής είναι, ότι αναγνωρίζει πως η σημερινή διαδικασία αναφοράς των επιχειρήσεων, δεν παρουσιάζει πλήρη και ρεαλιστική εικόνα της αλληλεπίδρασης μεταξύ επιχειρηματικών δραστηριο-τήτων και περιβάλλοντος. Φυσικοί πόροι, καταναλισκόμενοι σε επιχειρημα-τικές δραστηριότητες θεωρούνται ως `ελεύθερα αγαθά', εκτός εάν η επιχείρηση πρέπει να πληρώσει για την αγορά τους. Επομένως, προς το παρόν, είναι δύσκολο για τους ενδιαφερόμενους να εκτιμήσουν, εάν μια επιχείρηση λειτουργεί κατά τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον.

Αναφορές

1. Η τελευταία προεκλογική περίοδος στις Η.Π.Α. είναι μια απτή ένδειξη, του πόσο μπορεί να επηρεασθεί η διαδικασία λήψεως επενδυτικών αποφάσεων και συν-υπολογισμού των ενδεχομένων επιβλαβών επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος, από πολιτικά κίνητρα.
2. The World Bank and the Environment: Fiscal 1992. World Bank, 1992.
3. Business Council for Sustainable Development. Draft Report to UNCED Chapter II, Regional Section. September 1991, σελ. 28.
4. Schmidheiny, S. "Environment and Development: A Global Challenge to Industry" Presentation at the Conference on the Ecological Dimension of International Security. Geneva, December 13, 1990, σελ. 3.
5. Woolard Jr, E.S., Chairman of Du Pont. "An Industry Approach to Sustainable Development". Perspectives. Spring 1992. σελ. 31-32.

Η **Τζούλια-Πανουργιά Κλώνη** είναι Οικονομολόγος και Σύμβουλος Περιβάλλοντος της Διεθνούς Τράπεζας, ειδικευμένη σε θέματα διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων, περιβαλλοντικής προστασίας, διεθνείς και διμερείς διαπραγμα-τεύσεις και διεθνή εγκατάσταση επιχειρήσεων. Σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στην Οικονομική Σχολή Λονδίνου, τη Σχολή Κοινωνικών Ερευνών της Νέας Υόρκης και την Οικονομική Σχολή Αθηνών. Υπηρέτησε ως Οικονομικός Σύμβουλος και Μόνιμος Οικονομικός Αντιπρόσωπος της Ελληνικής Πρεσβείας στην Ουάσιγκτον. Έχει στο ενεργητικό της πλήθος δημοσιεύσεων.